Dierenartspraktijk Leersum heeft binnen haar werkgebied het Salmonellaprobleem fervent aangepakt. Samen met de veehouder wordt een checklist ingevuld. Het blijkt dat veehouders bij de bestrijding van Salmonella zelf veel in de hand hebben. Door de werkwijze aan te passen en hygiënischer te werken kunnen ze een ongunstige uitslag ombuigen in een gunstige.

Zelf veel doen aan

Dierenarts Reinald Duijn schetst de situatie: "We zitten hier in een leverbotgebied. Leverbot gaat vaak samen met Salmonella. Er zijn in deze regio dan ook veel bedrijven besmet met Salmonella. Sinds 2008 is het verplicht om de tankmelk via de fabriek elke drie maanden te checken op Salmonella. Dat geeft een uitslag: aangetoond of niet aangetoond."

"*Kracht* zit in de beperking"

"Het probleem met Salmonella is dat het overdraagbaar is op de mens. De zuivelindustrie gaat daarom eisen stellen aan de melk. Per 1 januari 2011 moeten de aanleverende bedrijven vrij zijn van Salmonella, of in ieder geval kunnen aantonen dat ze er actief mee bezig zijn. Een extra reden om er samen tijdig mee aan de slag te gaan, omdat het anders moeilijk wordt om per die datum vrij te worden. De checklist is een praktisch aanknopingspunt om met de individuele veehouder in gesprek te gaan, om hem te wijzen op de risico's en om per bedrijf aan te geven wat haalbaar is. We bespreken met elkaar de richting van de aanpak. Veelal zit daarbij de kracht in de beperking. Je moet niet alles in één keer willen."

Prioriteiten stellen

Collega dierenarts Rene Bosman: "Per bedrijf stellen we een drietal prioriteiten in de aanpak. Vervolgens kijken we of de situatie verbetert. Het is een kwestie van steeds evalueren en kijken of je een stap verder kunt komen. Met de checklist kun je in één oogopslag zien hoe je ervoor staat. Wat doe je goed, wat niet. De lijst is opgesplitst in diverse diergroepen. We beginnen rond het afkalven, omdat dit een belangrijke bron is voor eventuele besmettingen. Dat lopen we samen met de veehouder door. Zo kunnen we een persoonlijk advies per bedrijf maken. Soms moet je roeien met de riemen die je hebt. We beginnen met het belangrijkste en borduren daarop voort."

Individueel Advies

Buys legt standaard stro achter de kalvende koeien. Zo worden de kalveren altijd schoon opgevangen. Na het kalven gaat het kalf direct bij de moeder weg. Het voeren van de kalveren met handschoenen aan is ook verbeterd. "Samen met de dierenarts je bedrijf doorlichten heeft een toegevoegde waarde", zegt Buys. "Je wordt alerter om bepaalde zaken aan te pakken. Kalveren kunstmelk voeren, een scheiding aanbrengen tussen jongvee en droge koeien, hygiënischer werken rond het afkalveren, het melken en het voeren. Zo'n individueel advies en zo'n individuele aanpak loont."

Zuinig zijn op de kalveren

"Als je een Salmonellabesmetting hebt, kun je er weer vanaf komen door een aantal dingen in je werkwijze te veranderen", zegt Duijn. "Je moet voorkomen dat er mest bij groepen terecht komt die nog niet besmet zijn. Op de kalveren moet je het meest zuinig zijn. Daar beginnen we mee. De ervaring leert dat een veehouder door hygiënischer te werken zelf weer uit de problemen kan raken."
Bosman vult aan dat bloedtappen en positieve gevallen opruimen alleen werkt als daarnaast de veehouder ook zijn werkwijze aanpast, omdat de bacterie wel drie tot vier maanden actief blijft in de mest. "Als je dat versleept, heb je wéér positieve gevallen. Volle melk aan de kalveren voeren, raden we ook af. Die kan besmet zijn met Salmonella. Geef liever poedermelk, zeker aan de vaarskalveren waarmee je verder wilt. Daar kun je veel winst mee boeken. We hebben in de praktijk een beperkte groep veehouders die moeilijk van Salmonella af komt. Volgens ons gaat dat samen met het niet willen aanpassen van de bestaande

Salmonella-bestrijding

De 'Berlijnse muur' op het bedrijf van veehouder Jan Buys.

werkwijze op het bedrijf. Maar die druk wordt nu wel groter in verband met de wensen vanuit de zuivel. Als de kalveropfok beter gaat, gaat het de veehouder op den duur ook geld opleveren. Dát moet je willen inzien, ondanks dat Salmonella zelf niet altijd zichtbaar is."

"Betere kalveropvok gaat geld opleveren"

Bij veehouder Jan Buys uit Leersum dateren problemen met Salmonella al van tien jaar geleden. Hij had verwerpers, zieke koeien en problemen met de kalveren. Heel vreemd omdat er secuur gewerkt werd en wordt. "Ik deed al jaren aan de bestrijding van leverbot en BVD", zegt Buys. "Ondanks diverse maatregelen bleef ik toch positief op Salmonella, zelfs na onze acties via het doorlopen van de checklist. Die liet zien dat ik vooral bij de kalveren, pinken en kalfkoeien dingen kon verbeteren. Prioriteiten in de aanpak waren aparte bedrijfskleding en geen zieke dieren in de afkalfstal zetten. Desondanks kwam ik niet uit op een goede tankuitslag."

Berlijnse muur

Een ander, en naar later bleek belangrijk, punt was dat de droge koeien naast het jongvee in dezelfde schuur worden gehuisvest. "Daar zat alleen een hekje tussen", memoreert Buys. "De mest van een besmette oudere koe zou zo maar bij de kalveren in het hok kunnen komen. Maar ik kon dat niet anders regelen. Althans, dat dacht ik. Maar toen heb ik er in overleg met de dierenarts een groot schot tussen gezet, de 'Berlijnse muur', tot op de roostervloer. Daardoor was er geen mestcontact meer mogelijk. Sindsdien heb ik, inmiddels vanaf begin 2008, een gunstige tankuitslag."